

AM FOST ACOLO UNDE TREBUIA SĂ FIM

Constantin GHEORGHE

În slujba țării, păzitori ai ordinii, oamenii Internelor (polițiști, jandarmi, pompieri și alte structuri) s-au aflat și se află într-o continuă stare de mobilizare. Ei veghează, zi și noapte, cu modestie, sârguincios, cu devotament, credință și spirit de sacrificiu pentru odihna liniștită a cetățeanului, pentru apărarea vieții și avutului său.

De la începutul carierei, ei au acceptat să apere viața altora, sacrificându-o pe a lor. Și această atitudine, însoțită permanent de abnegație, înseamnă curaj.

Ei – oamenii Internelor – au fost dintotdeauna în slujba cetățeanului. În lupta pentru lege și țară – un război continuu, fără armistiții, fără pace, un război în care au fost mobilizați permanent – unii au căzut. Moartea în misiune i-a ridicat la statutul de eroi. Ce altceva pot fi pompierii care salvează, la Bacău, 43 copii dintr-o grădiniță în flăcări, polițistul din Brăila care, organizând o rețea informativă în sprijinul armatei române în timpul Războiului de Întregire Națională, este adus în fața plutonului de execuție al dușmanului sau jandarmul care cade răpus de gloanțele celor fără lege? Cum poate fi privită fapta jandarmului dintr-un sat ardelean, care fără a primi un ordin, a transportat muniție și hrană ostașilor din prima linie a frontului, la Oarba de Mureș, cea a polițistului care a luat apărarea preotului român din Huedin, batjocorit de trupele horthyste, murind împreună cu acesta, sau cel care a căzut la graniță sau în lupta cu focul?

Ei sunt eroii noștri. Pe ei îi cinstim.

„Monumentul a cărui piatră fundamentală se consacră astăzi – spunea Mihail Pherekyde, ministru de interne, la 11 iunie 1898, la

ceremonia așezării pietrei fundamentale a Monumentului Eroilor Pompieri din București – va aminti generațiilor viitoare sacrificiul eroilor care au căzut pentru a apăra cinstea steagului românesc, nobila jertfă fără speranța de izbândă atunci, dar care sunt astăzi mândria țării; privind acest monument, românii nu vor uita exemplul generos ce l-au dat pompierii; el va rămâne ca un semn al vitejiei, al abnegației, al împlinirii de datorie; va spune celor ce vor veni după voi că nici un sacrificiu făcut pentru țară nu este inutil; mai curând sau mai târziu încolțește. Și rodește sămânța sănătoasă, va fi un învățământ pentru toți: că patria este mai presus de toate, onorând forma cea mai curată a patrimoniului, datoria ostășească; toți vor spune că acești fii ai poporului, dacă nu printr-o izbândă imediată, dar prin moartea lor, nebiruiți în vitejia lor, au arătat cum se asigură neatârnrarea țării“.

Înțelegând acest lucru, românii au omagiat pe cei care le-au fost mereu aproape, au compus o istorie nepovestită prin monumente, plăci comemorative, statui.

Pentru că acum, la 90 de ani de la Marea Unire, istoria a demonstrat că la „marea faptă“ a românilor din 1918, o contribuție a avut-o și sângele vărsat, ne propunem astăzi un dialog cu monumentele închinat eroilor internelor.

Unele monumente sunt îngemănate cu istoria celeilalte armate, care apără națiunea atunci când dușmanul vrea să treacă hotarul. Este un fapt normal în istoria națională. Pentru că, în război, Internele, ca și alte structuri ale societății române, își subordonează menirea idealului apărării naționale. Cele mai multe monumente sunt creații ale unor meșteri obișnuiți, dovadă a locului, în societatea civilă, pe care l-a ocupat și se străduie să-l ocupe omul Internelor, în mijlocul cetățenilor.

În istoria românilor care privește „fapta din 1918“, acel act de voință națională care a fost receptat în timp ca fiind „învierea neamului“, sau cum spunea Nicolae Iorga, ca fiind reflexul „ideii Daciei românești“, Ministrul de Interne a fost prezent pe front și în spatele frontului, susținând cu toate forțele și mijloacele de care a dispus efortul tuturor românilor pentru împlinirea idealului național.

În primii doi ani ai conflagrației mondiale, activitatea Ministerului de Interne s-a desfășurat prin servicii specializate, astfel ca să facă față puternicei propagande favorabile intereselor Puterilor Centrale, ca să facă față activității de spionaj, pentru pregătirea informativă a campaniei Armatei Române în vederea eliberării Transilvaniei și Bucovinei și mai ales organizarea structurilor de poliție și jandarmi pentru a face față cerințelor de război. În primăvara anului 1916 au fost înființate posturi speciale de jandarmi pentru paza fabricilor de armament și a celor care furnizau materiale de asemenea, pentru armată; au fost constituite posturi de jandarmi la trecătorile Carpaților.

Toamna anului 1916 a însemnat rezolvarea unor sarcini deosebite: aprovizionarea și transportul trupelor române; strângerea și depozitarea producției agricole; asigurarea funcționării industriei pentru front; efectuarea rechizițiilor pentru armată; menținerea ordinii publice în toate localitățile țării; apărarea avutului public și personal; paza contra incendiilor în zonele petroliere.

Mutarea rapidă a frontului dincoace de Carpați și stabilirea lui pe Siret, ocuparea completă a Olteniei, Munteniei și Dobrogei datorită insucceselor de pe front au modificat și sarcinile Ministerului de Interne: mobilizarea populației pentru organizarea rezistenței, paza liniilor ferate și telefonice pentru evacuarea armatei și a populației, distrugerea rezervelor, a sondelor, a rezervoarelor de petrol pentru a nu cădea în mâna trupelor dușmane, scufundarea în apele Dunării a cerealelor depozitate în silozurile din porturi. În teritoriul ocupat, poliția și jandarmeria au trebuit să execute ordinele comandamentului german, ele fiind supravegheate îndeaproape, iar pe frontul din Moldova au întărit efectivele militare din zonă.

Voi evidenția, astăzi, o parte din monumentele închinat eroilor Internelor:

- **Monumentul eroilor din comuna Suharău (Botoșani)** – cruce așezată pe un postament în trei trepte, totul din marmură albă, a fost realizat de un meșter popular în anul 1923. Monumentul evocă jertfa eroilor jandarmi căzuți în luptele purtate pentru eliberarea de sub dominație străină, pentru păstrarea ființei naționale

și neatârnaire. A fost renovat în anul 2001;

• **Monumentul comisarului de poliție Alexandru Popovici.** „În timpul operațiunii dușmane din războiul din 1916-1918“ – preciza revista „Poliția modernă“ din 1936 – „funcționa la Brăila – rămas din ordin – ca șef al poliției portului, Alexandru Popovici. În anul 1917, el a fost găsit vinovat pentru spionaj contra armatelor ocupante, în sensul că, profitând de funcțiunea sa, trimitea la Galați armatelor noastre informațiuni cu privire la situațiunea depozitelor germane aflate în magaziiile portului Brăila, informațiile care constau în niște notițe, erau puse în sticle bine închise și aruncate pe Dunăre, fiind pescuite apoi la Galați, de ai noștri“.

A fost arestat, judecat de Tribunalul de război german, condamnat la moarte prin sentința din 14 iunie 1917 și executat prin împușcare în ziua de 22 iulie a aceluiași an, la marginea orașului Brăila, lângă cimitirul Sfânta Vineri, unde a și fost înmormântat“ – notează revista menționată. Monumentul a fost dezvelit la 27 mai 1993;

• **Placa comemorativă a polițiștilor din „Prefectura Poliției Capitalei“**, fixată în cadrul unei ceremonii desfășurate la 18 februarie 1923. „Slujbașii Prefecturii Poliției Capitalei – declara, cu acest prilej, generalul Eraclie Nicolescu – au fost printre cei dintâi, care au răspuns chemării, unii alergând sub cutele drapelului glorios, iar ceilalți, rămânând la postul lor spre a-și îndeplini cu aceeași râvnă și abnegație îndatoririle. Preamărinnd pe cei dintâi, care au înfruntat cu vitejie moartea, așezământul acesta poate fi mândru de ei. Dânșii și-au făcut cu prisosință datoria, jertfindu-și viața, în convingerea că numai astfel un popor are dreptul de a trăi și a însemna ceva în istoria omenirii“. Pe placa de onoare, în rândurile eroilor „Morți pentru patrie“ (1916-1918) sunt înscrise mai multe nume în frunte cu inspectorul de poliție Ion Poenaru Bordea, mort în 1916, în Războiul pentru Reîntregirea Neamului.

Placa a fost refăcută în ultimii ani, adăugându-se și numele celor căzuți în misiune între anii 1953-1996.

• **Monumentul eroilor jandarmi buzoieni.** Se află în curtea Comandamentului de Jandarmi din Buzău și este alcătuit dintr-o

cruce așezată pe un pedestal în formă dreptunghiulară. Pe placa din marmură albă se află inscripția: „Eroilor jandarmi buzoieni: plt. maj. Pascu Gheorghe, 1918, plt. maj. Vlase Petre, 1918, sergent Preda Chiriță, 1918“. Cei trei subofițeri au făcut parte din Compania de jandarmi Buzău, unitate care, în timpul luptelor desfășurate la curbura Carpaților, a facilitat, prin propriul sistem de informații, o bună cunoaștere a zonei, deplasarea trupelor române, replierea și retragerea acestora pe drumuri sigure, evitându-se încercuirea lor de trupele germane; la 26 noiembrie 1916, în momentul în care trupele germane se aflau la 15 km de orașul Buzău, compania de jandarmi s-a retras spre Moldova, cei trei subofițeri fiind luați prizonieri.

- **Monumentul eroilor din comuna Scurtești (Buzău).** Este o cruce așezată în 1926 pe care scrie „Acest monument s-a ridicat de jandarmi“, subliniind, așa cum a remarcat ministrul de interne Constantin Sărățeanu, că „în zilele de încercare prin care treceau, la oraș ca și la sate, în spatele frontului, jandarmii au dat dovezi de virtuți tot așa de mari ca și pe front“.

- **Monumentul eroului jandarm Nicolae Marcu,** amplasat la intersecția șoselei Reșița-Anina cu drumul care duce la pepiniera Ocolului Silvic Reșița. Ridicat prin grija autorităților locale chiar în anul 1919, monumentul are o placă de metal pe care este inscripționat următorul text: „Această cruce s-a ridicat în amintirea eroului jandarm și răposatului în Domnul, Nicolae Marcu, carele în zilele de mărire ale neamului românesc a căzut în lupta avută în acest loc cu o ceată de tâlhar în 1/14 iunie 1919...“;

- **Monumentul eroilor jandarmi din fața școlii din comuna Independența,** județul Galați, reamintește de jertfa unor jandarmi din localitățile: plutonierul Sotrocan Gheorghe, mort în 1917 și sergentul Mititelu Radu, mort în 1922;

- **Placa comemorativă de pe podul de metal de la Târgu-Jiu,** pod dispărut astăzi, evocă rezistența eroică a populației orașului la 14 octombrie 1916, împotriva trupelor invadatoare ale Puterilor Centrale. Semnificativă, în context, a fost acțiunea subcomisarului de poliție Ioan Poplian din localitate, care a organizat rezistența „la porțile orașului” cu ajutorul populației civile, al cercetașilor și al

sergenților din oraș.

- **Monumentul eroului jandarm din Sovata (Mureș)** închinat caporalului Florea Constantin din Compania de Jandarmi Mureș, „căzut victimă a datoriei, fiind omorât de teroriști secui în ziua de 31 martie 1917“. Erau cei care se împotriveau dorinței generale a românilor din Transilvania de a se uni cu România.

- **Monumentul eroilor jandarmi Vasile Stroia și Ioan Moldovan.** Monumentul reamintește de asasinarea celor doi, în localitatea Viișoara (Mureș), de către elemente ostile actului Unirii Transilvaniei cu România, în timp ce distribuiau ordinele de mobilizare ale Armatei Române.

- **Statuia „Victor Deleu“ din Zalău** reprezintă pe unul din „generația Marii Uniri“. El a făcut mari servicii Poliției Române între 1918-1920, în calitate de secretar general la Resortul de Interne din cadrul Consiliului Dirigent și, în 1929, când a elaborat proiectul Legii de organizare și funcționare a Poliției Române.

- **Monumentul eroilor din Cimitirul Eroilor din Fălticeni** a fost ridicat spre recunoștință față de eroii grăniceri din localitate căzuți în anii 1916-1918.

Monumentele au încorporată încărcătura gândului bun, frumoasa aducere aminte a jertfei pentru lege și țară. „Piatra aceasta (placa comemorativă fixată pe Prefectura Poliției Capitalei – n.a.) – preciza, în finalul discursului său la festivitatea care a avut loc la 18 ianuarie 1923, ministrul de interne, generalul Arthur Văitoianu – trebuie să fie socotită ca o icoană, nu numai pentru că ea cuprinde numele acestea, de acum în veci cunoscute, dar pentru că vă amintește că mai sunt morți necunoscuți, ..., care au contribuit a face servicii poliției“.

Sesiunea de comunicări de astăzi, cărțile sau articolele care au apărut până acum, ne îndeamnă spre căutare. Este de datoria comandamentelor de armă, a fiecărui post de poliție, de jandarmi, pompieri sau poliție de frontieră de a căuta, în zonă, date și urme care consemnează jertfa pentru neam și lege a celor care, indiferent de vicisitudinile timpului, de criticile neîntemeiate, au asigurat cetățeanului siguranța vieții. Monumentele intră, de fapt, în dialog

continuu cu noi, urmașii. Nu trebuie să-i uităm. Să ne descoperim sau să ne oprim o clipă la monumentul care amintește de faptele oamenilor Internelor și să le privim cu pioasă admirație pentru ceea ce au făcut ei în menținerea trăinicieii românești.

Îngrijirea monumentelor și a mormintelor eroilor înseamnă nu numai un gest de recunoștință națională, ci și o operă de educație pentru generația actuală și cea viitoare. „Morții nu mai pot vorbi și nu se mai pot bucura de rostul jertfei lor“ – preciza viitorul patriarh Miron Cristea, în anul 1919, într-un „Apel“ la înființarea Societății „Mormintele eroilor căzuți în Război“ – „dar cei vii, care se bucură de lumina libertății, care în rândul întâiu cei sacrificăți ne-au dat-o, se cuvine să prețuiască această jertfă supremă: Moartea pentru binele tuturor“.